

Cochrane Novosti

[Otvorite u vašem pregledniku](#)**Cochrane
Croatia**

Pouzdani dokazi
Informirane odluke
Bolje zdravlje

Cochrane Novosti Vol. 7, br. 1 | srpanj 2015.

Održan 7. Hrvatski Cochrane simpozij

7. Hrvatski Cochrane simpozij na temu *Izrada i provedba kliničkih smjernica* je održan 11. svibnja 2015. godine na Medicinskom fakultetu u Splitu. Na simpoziju su predstavljene aktualne spoznaje o metodologiji izrade smjernica i nadzoru njihove provedbe.

Nakon pozdravnog govora **prof. dr. sc. Dragana Ljutića**, dekana Medicinskog fakulteta u Splitu, prisutnima je dobrodošlicu zaželjela i suvoditeljica Hrvatskog Cochranea **dr. sc. Irena Zakarija-Grković**. Prof. Peter Tugwell iz Kanadskog Cochranea, naš vjerni predavač koji je i pomogao u uspostavi Hrvatskog Cochranea, govorio je o ocjeni kvalitete u kliničkim smjernicama. Prof. Tugwell je naglasio da osobe koje koriste kliničke smjernice izvlače zaključke o snazi preporuka, bilo implicitno ili eksplisitno. Sustavan i eksplisitni pristup prosuđivanju može pomoći u sprječavanju pogreški, olakšati kritičko procjenjivanja prosudbi, te poboljšati prenošenje ovakvih informacija. Od 1970-ih godina sve više organizacija koristi različite sustave za ocjenjivanje kvalitete (razine) dokaza i snage preporuka. Nažalost, prema Tugwellu, različite organizacije koriste različite sustave za ocjenjivanje dokaza i preporuka što je zbunjujuće i otežava učinkovitu komunikaciju. Svjetska zdravstvena organizacija i preko 50 drugih organizacija su usvojili GRADE sustav koji bi se danas trebao univerzalno koristiti za ocjenu kvalitete dokaza i preporuka. Dr. Nichole Taske, viša tehnička savjetnica u Centru za kliničku praksu Nacionalnoga instituta za izvrsnost zdravstvene zaštite (engl. *National Institute for Health and Care Excellence – NICE*), govorila je o razvoju kliničkih smjernica iz britanske perspektive. NICE smjernice donose preporuke utemeljene na dokazima za širok raspon

tema, od sprječavanja i upravljanja određenim uvjetima, poboljšanja zdravlja i upravljanja lijekovima u različitim okolnostima, pa do pružanja socijalne skrbi za odrasle i djecu, te planiranje šireg raspona usluga i intervencija za poboljšanje zdravlja zajednica. Njihov je cilj promicanje integrirane skrbi kada je to prikladno, primjerice pokrivajući prijelaze između zdravstva i socijalne skrbi. Nove smjernice koje izrađuje NICE se obično izabiru iz knjižnice tema za standarde kvalitete nakon čega se usuglase s relevantnim tijelima (*NHS England* ili Department of Health). Taske je opisala kako su sve NICE smjernice razvijene u skladu s ovim ključnim načelima: temelje se na najboljim raspoloživim dokazima istovremeno uzimajući u obzir društvene vrijednosti i jednakost; metode i postupci koji se koriste su otvoreni i transparentni; preporuke priprema neovisni savjetodavni odbor uz doprinos stručnjaka, pacijenata i skrbnika, te sve smjernice podliježu savjetovanju s interesnim skupinama prije objavljivanja. NICE kliničke smjernice su ključni izvor za razvoj NICE standarda kvalitete i mjerjenje izvedbe razvijene za pružatelje zdravstvenih usluga, javnog zdravlja i socijalne skrbi. Taske je naglasila da je do danas NICE proizveo gotovo 200 kliničkih smjernica te se osvrnula na izazove vezane za održavanje i ažuriranje knjižnice smjernica. **Dr. Joerg Meerpohl** iz Njemačkog Cochranea govorio je o usvajanju, prilagodbi i razvoju smjernica te mogućnostima za Hrvatsku. Meerpohl je naglasio kako u mnogim zdravstvenim područjima postoje dobro sačinjene smjernice za kliničku praksu. Međutim one nisu uvek ažurirane i/ili izravno primjenjive na druge zemlje. Sukladno tome, donositelji odluka moraju razmotriti je li prikladno usvajanje, prilagodba ili razvoj smjernica *de novo*. Oslanjajući se na iskustva iz velikog projekta pod vodstvom prof. Schünemanna sa Sveučilišta McMaster iz Hamiltona, Meerpohl je predstavio koncept usvajanja, prilagodbi i razvoja smjernica s naglaskom na prednostima i nedostatcima. Na predavanju je naglašeno kako bi Hrvatska mogla zauzeti sličan pristup usvajanja smjernica umjesto razvoja novih, za što je potrebno odgovarajuće metodološko znanje o analizi dokaza iz literature. **Prof. dr. sc. Ana Marušić** s Medicinskog fakulteta u Splitu opisala je uporabu alata AGREE II za procjenu metodološke snage i transparentnosti hrvatskih kliničkih smjernica u neurologiji. Prof. Marušić je sa dvjema suradnicama analizirala kliničke smjernice u neurologiji javno dostupne u 2012. godini: 6 smjernica koje su razvili hrvatski autori i 1 prilagođene prema smjernicama europskog društva neurologa. Kvalitetu su procijenila dva autora neovisno koristeći AGREE II način ocjenjivanja. Pretražena je i Cochrane knjižnica da bi se našle eventualne promjene u preporukama uključenih u pripremu smjernica. Najbolje ocjene dobila je ocjena podnaslova za „Cilj“ te „Jasnoću prikaza“, a najniže za domenu „Uključivanje dionika“ i „Neovisnost urednika“. Prof. Marušić je istakla da su tri skupine smjernica koje su temeljene na Cochrane sustavnim pregledima potvrđene u obnovljenim sustavnim pregledima, a jedan obnovljeni sustavni pregled dao je nove informacije o djelotvornosti drugog antidepresiva. Dva Cochrane sustavna pregleda korištena za izradu smjernica povučena su i razdvojena u nove sustavne preglede te se njihovi zaključci smatraju zastarjelim. Prof. Marušić je na koncu preporučila nacionalnim profesionalnim udruženjima liječnika da razviju sustavan i rigorozan pristup razvoju smjernica, pri čemu treba pravovremeno uključiti odgovarajuće dokaze te angažirati korisnike smjernica i paciente u njihovu izradu. **Dr. sc. Vanja Giljača** iz KBC-a Rijeka, koji je bio jedan od prvih znanstvenika u Hrvatskoj koji su doktorirali na Cochrane sustavnom pregledu, predstavio je izradu smjernica utemeljenih na dokazima za dijagnostiku koledokolitijaze. Na predavanju je dr. Giljača pojasnio što su dijagnostički

algoritmi/smjernice, kako se izrađuju dijagnostički algoritmi, što je dijagnostički algoritam temeljen na dokazima, za koga se izrađuju dijagnostički algoritmi, trebaju li pacijenti znati za testove dijagnostičke točnosti, opisao je Cochrane sustavne preglede o testovima dijagnostičke točnosti, predstavio trenutni dijagnostički algoritam/smjernice za koledokolitijazu te predstavio detalje Cochrane sustavnih pregleda dijagnostičke točnosti za koledokolitijazu. **Prof. dr. sc. Livia Puljak** iz Hrvatskog Cochranea predstavila je hrvatski portal Dokazi u medicini koji je utemeljen 2014. godine s ciljem zaštite građana od neutemeljenih tvrdnji o različitim alternativnim i komplementarnim terapijama i proizvodima koji se nalaze na tržištu, a koji se reklamiraju medicinskim tvrdnjama. Opisan je razvoj portala i metodologija kojom se pretražuje znanstvena literatura da bi se odgovorilo na pitanja građana o takvim terapijama i proizvodima. Zadnje predavanje održala je **dr. sc. Karmela Krleža-Jerić** koja je predstavila postavljanje opservatorija o razmjeni podataka i kliničkim ispitivanjima, odnosno IMPACT opservatorij. IMPACT je akronim za Poboljšanje pristupa podatcima kliničkih ispitivanja. Dr. Krleža-Jerić je osvjedočena zagovornica javne dostupnosti podataka znanstvenih istraživanja, posebice otvorenog pristupa podatcima kliničkih ispitivanja. Promicateljica je razvoja etičkih i srodnih standarda koji mogu pridonijeti postizanju tih ciljeva. Karmela je jedna od suosnivačica i voditeljica Ottawa grupe i njezine inicijative IMPACT. U svojem predavanju je objasnila da IMPACT opservatorij ima za cilj praćenje suvremenih promjena kliničkih istraživanja vezanih za razmjenu podataka, uključujući i analizu mogućnosti i prepreka. Opservatorij je dio IMPACT inicijative koja ima svoje korijene u izjavi iz Ottawe o registraciji kliničkih pokusa. Opservatorij, tj. njegovo postavljanje je započeto u listopadu 2014. godine, na Katedri za istraživanja u biomedicini i zdravstvu Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i usko je povezan s Hrvatskim Cochraneom. Klinička ispitivanja su međunarodni poduhvat u kojem sudjeluje niz aktera koji utječu na njihovo funkcioniranje, što stvara specifičan izazov za ovaj opservatorij. Dr. Krleža-Jerić je objasnila da opservatorij obično proučava učinak jedne intervencije, a ovaj opservatorij treba proučiti utjecaj intervencija nekoliko ključnih igrača i njihovih interakcija. Nakon predavanja organizirani su okrugli stolovi o izradi i implementaciji kliničkih smjernica u Hrvatskoj te o prevođenju Cochrane dokaza. Na samom kraju ovogodišnjeg Cochrane simpozija organizirane su paralelne radionice za početne i iskusne autore Cochrane sustavnih pregleda. Sedmi Hrvatski Cochrane simpozij bio je još jedna prilika za usvajanje novih znanja o medicini utemeljenoj na dokazima i umrežavanje zainteresiranih koji žele usvajati, promicati i izrađivati dokaze iz Cochrane sustavnih pregleda. Sedmi Hrvatski Cochrane simpozij bio je još jedna prilika za usvajanje novih znanja o medicini utemeljenoj na dokazima i umrežavanje zainteresiranih koji žele usvajati, promicati i izrađivati dokaze u Cochrane sustavnim pregledima.

Livia Puljak i Dalibora Behmen

Razgovor s Joergom Meerpholom

Jedan od predavača na ovogodišnjem Simpoziju je bio Dr. Joerg Meerphol, zamjenik direktora Cochrane Njemačke i iskusni savjetnik za izradu smjernica. Dr. Meerphol je održao predavanje pod nazivom *Usvajanje, prilagodba i razvoj smjernica – mogućnosti za Hrvatsku*. U nastavku možete pročitati zanimljiv razgovor s njim.

Joerg, možeš li opisati svoj angažman u razvoju kliničkih smjernica? Na kojim smjernicama si radio te u kojem kontekstu?

U posljednjih nekoliko godina sam radio s raznim odborima za nacionalne i međunarodne smjernice. Pomagao sam Njemačkom odboru za provedbu cijepljenja u implementaciji GRADE-a u njihove procese za razvoj nacionalnih smjernica za cjepiva što je prvotno primijenjeno na izradu smjernica za cijepljenje protiv Rota virusa. Također sam radio s raznim odborima unutar Svjetske zdravstvene organizacije (SZO), kao što je skupina za smjernice za natrij, kalij i rafinirane šećere, zatim konsolidirane smjernice za HIV, a nedavno i sa skupinom SZO koja radi na smjernicama za kirurške postupke kod pacijenata kojih se sumnja na Ebolu ili koji su zaraženi virusom Ebole. Naposljetku, bio sam uključen u razvoj smjernica za Europsko društvo za moždani udar, a radio sam i za Ministarstvo zdravlja Kraljevine Saudijske Arabije zajedno sa skupinom stručnjaka sa Sveučilišta McMaster u Kanadi.

Prema tvom mišljenju, koji ključni čimbenici doprinose uspješnom razvoju kvalitetnih kliničkih smjernica?

Prema mom mišljenju važni su najnoviji ažurirani sustavni pregledi, dobro sastavljeni odbori, dobro upravljanje potencijalnim sukobima interesa, podrška metodologa, te strukturiran, transparentan pristup (kao što je GRADE pristup). Za proces je važan i iskusan predsjedatelj ili su-predsjedatelji. Za neke odbore je korisno da njima su-predsjeda (ili čak predsjeda) metodolog.

Postoje mnoge već razvijene kliničke smjernice koje se koriste u različitim zemljama. Kako medicinska zajednica može te resurse, koji su često javno dostupni, najbolje iskoristiti u zemlji poput Hrvatske gdje razvoj i primjena kliničkih smjernica još nisu dovoljno zaživjeli.

Mislim da je najbolje koristiti pristup usvajanje-prilagodba-razvoj (*ad-a-lopmment*) koji smo koristili u Saudijskoj Arabiji. On podrazumijeva traženje postojećih dobro razvijenih smjernica, pronalaženje sustavnih pregleda koji su u podlozi tih smjernica, njihovo ažuriranje te zatim prilagodbu/razvoj preporuka s obzirom na specifične čimbenike vezane uz kontekst kao što su varijacije u populacijskom riziku, vrijednosti i preferencije, pitanja pravičnosti i izvedivosti itd.

Kako bi Cochrane centri ili ogranci mogli pridonijeli razvoju i većem korištenju kliničkih smjernica u lokalnom kontekstu?

Ovisno o vještinama i stručnosti unutar centara/ogranaka, mogu pomoći s ažuriranjem pretraživanja literature, izradom sustavnih pregleda uključujući procjenu rizika od sustavne pogreške, provedbom analiza itd. Također, ako je moguće, mogu pružati potporu u samom procesu izrade konkretnih smjernica.

Razgovor vodio Dario Sambunjak

Nova suvoditeljica HC-a

Tina Poklepović Peričić imenovana je za novu suvoditeljicu Hrvatskog Cochranea. Ona će na tom mjestu zamijeniti Darija Sambunjaka, koji je na čelu Hrvatskog Cochranea bio od 2009. godine, najprije kao voditelj, a zatim kao suvoditelj zajedno s Irenom Zakarijom-Grković.

Tina Poklepović Peričić doktorica je dentalne medicine i radi u ordinaciji dentalne

savjetnik.

U svibnju 2015. godine doktorirala je na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Splitu, s disertacijom „Sredstva za interdentalno čišćenje u prevenciji parodontnih bolesti i zubnog karijesa: Cochrane sustavni pregled“.

Dosadašnji suvoditelj Hrvatskog Cochranea Dario Sambunjak nastavit će aktivno djelovati u Cochraneu kao član Odjela za učenje i potporu (Learning and Support Department) pri središnjem uredu Cochranea.

medicine u Domu zdravlja Split. Također je i naslovni asistent na Katedri za istraživanja u biomedicini i zdravstvu Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu. Već više godina sudjeluje u aktivnostima Hrvatskog Cochranea, a surađuje i s Cochrane skupinom za oralno zdravlje (Cochrane Oral Health Group), u kojoj djeluje kao klinički

Novosti s Mid-Year Meetinga

Od 5. do 6. svibnja 2015. predstavnici svih Cochrane skupina okupili su se u Ateni kako bi razmotrili rezultate postignute u 2014., postavili nove ciljeve za 2015. te planirali dugogodišnje projekte i daljnji razvoj Cochranea. Hrvatski Cochrane je predstavila dr. sc. Irena Zakarija-Grković.

Direktor Cochranea Mark Wilson napomenuo je da je ponuda 'dokaza' na

tržištu danas jako velika pa se Cochrane treba stalno dokazivati i boriti za sredstva. Da to nije lako govori činjenica da se Cochrane urednička skupina za HIV/AIDS bila prisiljena spojiti sa skupinom za zarazne bolesti zbog nedostatka sredstava, kao i to da Kanadskom Cochraneu po prvi put nisu odobrena sredstva Kanadskog instituta za istraživanja. Pozitivno je što da prodaja Cochrane knjižnice raste (usprkos besplatnom pristupu novim sustavnim pregledima 12 mjeseci nakon objavljivanja), broj preuzetih sustavnih pregleda također raste, a u protekloj godini rekordan je broj medija izvijestio o rezultatima Cochrane sustavnih preglednih članaka.

U skladu s ciljevima [Strategije do 2020.](#), najavljen je novi 'browser-based' RevMan i novi edukativni materijali za autore (Cochrane Author Support Tool- CAST) koji bi trebali olakšati i ubrzati postupak izrade Cochrane sustavnog pregleda te biti gotovi do kraja godine. Cochrane velike napore ulaže u prijevode Cochrane sadržaja pa je tako postavljen cilj da se prevedu stranice Cochrane.org i Cochrane Library na barem pet stranih jezika te da se započne s unošenjem prevedenih Cochrane dokaza u Wikipediju. Puno se polaže na izgradnju dobrih partnerskih odnosa s drugim organizacijama pa je tako obnovljena suradnja sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom te su u tijeku

dogovori s The Campbell Collaboration, Guidelines International Network i Wikipedijom.

Najveća novost je bila najavljeni program članarine u Cochraneu. Predstavljen je model članarine koja bi omogućila svima, ne samo autorima sustavnih pregleda, učlanjenje u Cochrane. Cilj članarine nije zarada nego uključiti što veći broj ljudi u rad Cochranea te im odati službeno priznanje za to. To se smatra nužnim za daljnji opstanak i razvoj Cochranea. Postojali bi različiti stupnjevi članarine i svi bi bili besplatni osim onih koji nude mogućnost upotrebe raznih Cochraneovih edukativnih materijala, ukoliko osoba nije autor. Naravno, svi postojeći autori bi automatski postali članovi. Na taj način će se moći puno lakše pratiti rad pojedinih članova iz jedne zemlje što nam je trenutno onemogućeno te ne znamo koliko, primjerice, ima autora iz Hrvatske.

Izabran je novi koordinator Cochrane Consumer Networka, Richard Morley, nakon što je Silvana Simi (naša gošća na Hrvatskom Cochrane Simpoziju 2013.) otišla u mirovinu. Dr.sc. Irena Zakarija-Grković se sastala s Richardom i dogovorila uključenje hrvatskih predstavnika pacijenata u rad Cochranea te poziva sve zainteresirane da joj se javе. Objavljen je važan Cochrane protokol o tome tko može u ime Cochranea govoriti i kako. Istiće se da sve rečeno mora biti u skladu s misijom Cochranea, a ako se izražava osobno mišljenje, npr. o nekom sustavnom pregledu, da se to mora istaknuti. U ime Cochranea mogu govoriti samo voditelji Cochrane skupina ili osobe koje su oni ovlastili.

U sklopu provođenja *Strategije do 2020.*, Cochrane poduzima opsežnu reviziju rada i funkcije svih svojih entiteta pa je značajan dio vremena na sastanku posvećen reviziji uloge Cochrane ogranačaka i centara. Razgovaralo se o ciljevima Strategije i koje od njih su ključne za rad ogranačaka i centara pa se tako polemiziralo o ulozi znanstveno-istraživačkog rada. Nedavno, u suradnji s ograncima/centrima, Cochrane je proveo upitnik i intervjuje među suradnicima i korisnicima Cochrane entiteta pa su tako upućeni upitnici i suradnicima Hrvatskog Cochranea. Rezultati upitnika kao i novi prijedlog rada centara/ogranačaka bit će obznanjen na Cochrane kolokviju u Beču koji će se održati od 2. do 6. listopada 2015.

Slijedeći MYM održat će se u Londonu 2016. godine.

Irena Zakarija-Grković

Cochrane kolokvij u Beču

Ovogodišnji Cochrane kolokvij će se održati u Beču te je sjajna prilika za sve one koji do sada nisu imali prilike sudjelovati. Organizatori obećavaju da će ovo biti najveći i najbolji kolokvij do sada s vrhunskim predavačima (od kojih su 4 sudjelovali na TED-u), preko 90 radionica i dvije cjelodnevne radionice, 9 sati predavanja vrhunskih znanstvenika, posebna predavanja Svjetske zdravstvene organizacije i Europske agencije za lijekove o registrima pokusa, novim izvorima podataka i još mnogo toga. Dođite u Beč, učite, izmjenjujte ideje, uključite se i podržite Cochrane!

<https://colloquium.cochrane.org/>

Cochrane
Colloquium Vienna

3rd - 7th October 2015

Filtering the
information overload
for better decisions

colloquium.cochrane.org

Cochrane u novom ruhu

Novi imidž Cochranea

“Cilj je Cochranea pomoći svima donijeti najbolje odluke o zdravlju.” Ovako počinje dokument posvećen novom imidžu Cochranea, objavljen početkom 2015. godine povodom uvođenja novog vizualnog identiteta Cochranea. Naime, kao dio Cochraneove Strategije do 2020., Cochrane se prilagođava potrebama i očekivanjima suvremenog svijeta da bi mogao učinkovitije raditi u digitalnom svijetu i pri tome predstaviti javnosti jedinstven i prepoznatljiv izgled.

Tko smo? Po čemu smo posebni? Kako pokazujemo da smo drugačiji? Svatko tko je dio Cochranea će imati slične odgovore na ova pitanja. No dogовором oko zajedničkog odgovora postajemo prepoznatljiva, ujedinjena i učinkovitija kolaboracija. To postižemo novim imidžom koji je više od samog logotipa: on pretače u jedan jasan, snažan identitet sve ono što Cochrane čini izvrsnim.

Neke od promjena koje ćete uočiti uključuju: novo ime (sada smo samo 'Cochrane'- bez 'kolaboracije' što ne znači da u opisu rada Cochranea ne možete govoriti o kolaboraciji ljudi); novi logo (moderniziran i prikazan u novim bojama- plavo i ljubičasto); ujednačen izgled mrežnih stranica pojedinih Cochrane skupina (naša je u izradi i biti će dovršena do 1. rujna); nove mrežne stranice Cochranea; novi format 'newslettera'; novi način izražavanja (s naglaskom na izravan, jednostavan, jasan stil); novi naziv Cochrane skupina (izbačeno je 'centar' ili 'ogranak' - sada smo mi 'Cochrane Croatia') i Cochrane knjižnice, koja je sada samo 'Cochrane Library'- bez člana 'the'.

Ove i druge zanimljive smjernice ćete uskoro moći naći u dokumentu koji ćemo objaviti na obnovljenim mrežnim stranicama Hrvatskog Cochranea. Uz pomoć ovih smjernica ćete se moći bolje upoznati s novim načinom razmišljanja, govora, izgleda i predstavljanja Cochranea. Živio Cochrane!

Irena Zakarija-Grković, Dalibora Behmen

Projekt prevodenja Cochrane sažetaka

Izvrsna posjećenost hrvatskih prijevoda Cochrane sažetaka

U ožujku 2013. godine Hrvatski Cochrane počeo je projekt volonterskog prevodenja jednostavnih sažetaka Cochrane sustavnih pregleda na hrvatski jezik. U početku su prijevode radili već postojeći volonteri okupljeni oko Hrvatskog Cochranea, a od 2014. godine u taj smo projekt pozvali svu zainteresiranu javnost, odnosno sve koji žele u tome sudjelovati i dobro znaju engleski jezik, bez obzira na njihovu struku i ranije obrazovanje. Svi prijevodi Cochrane sažetaka provjeravaju se prije objave, a nakon provjere se šalju na objavu u Cochrane knjižnicu, a od početka 2015. godine i na [hrvatsku inačicu mrežne stranice Cochranea](#). Budući da je prevodenje Cochrane sažetaka jedan od strateških ciljeva Cochranea, kako bi se najbolji dokazi približili što većem broju ljudi u svijetu, komunikacijski tim Cochranea zadužen za prijevode pruža opsežnu podršku timovima koji se bave projektima prevodenja. Između ostalog, svakog mjeseca nam šalju statistiku o posjećenosti prevedenih sažetaka na hrvatskoj Cochrane stranici.

Posjećenost hrvatskim prijevodima Cochrane sažetaka neprestano se povećava u prvih pet mjeseci 2015. godine (Tablica 1) te smo u svibnju imali gotovo dvostruko veću posjećenost nego u siječnju. Iz priložene tablice možete napraviti i usporedbu posjećenosti naših prijevoda s prijevodima na druge jezike na koje se zasad prevode Cochrane sažetci. U broju pristupa prednjače španjolski i francuski jezik, koji za projekt prevodenja imaju organizirano financiranje i taj su projekt počeli prvi pa imaju i mnogo veći broj prevedenih sažetaka. Međutim, kad se hrvatski usporedi s drugim jezicima koje govori mnogo veći broj ljudi nego hrvatski, onda možemo biti ponosni što je broj pristupa na hrvatske Cochrane sažetke veći nego broj pristupa na sažetke prevedene na, primjerice, japanski, kineski, njemački i ruski jezik.

Kontinuirano povećanje broja posjeta hrvatskim prijevodima Cochrane sažetaka rezultat je i povećanja broja dostupnih sažetaka na hrvatskom jeziku koji se kontinuirano prevode, ali isto tako i promotivnih aktivnosti Hrvatskog Cochranea među zdravstvenim radnicima i laicima. Ako imate prijedlog kako još više povećati vidljivost prijevoda Cochrane sažetaka, javite nam. Također su dobrodošli svi novi prevoditelji koji nam žele pomoći u popularizaciji Cochrane dokaza na hrvatskom jeziku. Ako prevedete i samo jedan sažetak, puno ste pomogli. Prevoditeljski tim Hrvatskog Cochranea veseli se vašem doprinosu.

Livia Puljak

livia@mefst.hr

Tablica 1. Ukupan broj pregleda stranica s hrvatskim prijevodima Cochrane sažetaka od početka 2015. godine

Jezik	siječanj	veljača	ožujak	travanj	svibanj
Kineski - pojednostavljeni			1972	2186	6084
Kineski - tradicionalni	1366	1750	2336	2292	2615
Hrvatski	4669	4905	7132	7687	8871
Francuski	81983	80782	134042	119049	127225
Njemački	3299	2539	4705	3210	3242
Japanski	881	736	2385	2069	1809
Korejski	417	255	626	713	537
Malajski	224	94	184	416	320
Portugalski	2867	3116	5362	5129	5845
Ruski	3357	4483	6007	5839	4571
Španjolski	32341	68852	151119	190960	212016
Tamilski	610	801	755	572	502

Ukratko

Suradnja Hrvatskog Cochranea i Ureda za zdravstvo Grada Zagreba

Hrvatski Cochrane je u lipnju uspješno ostvario svoju prvu suradnju s Uredom za zdravstvo Grada Zagreba tiskanjem knjižice "Nemam što izgubiti ako pokušam". Knjižicu je pripremila britanska organizacija „[Sense about Science](#)“. U njoj se jednostavnim jezikom govori o tome kako procijeniti tvrdnje o učinkovitosti raznih pripravaka koji se nude kao lijekovi za teške bolesti. Knjižica objašnjava se što su sve u stanju probati ljudi kad se radi o neizlječivim i kroničnim bolestima, i govori o opasnostima kad pacijenti zanemare terapije konvencionalne medicine.

Knjižicu su preveli stručnjaci iz Hrvatskog Cochranea a Grad Zagreb je dao novčanu potporu za tiskanje deset tisuća primjeraka knjižice. Knjižica će biti dostupna u svim zdravstvenim ustanovama Grada Zagreba, a zdravstvene ustanove i udruge pacijenata mogu je dobiti i od Hrvatskog Cochranea (pošaljite upit na cochrane_croatia@mefst.hr).

Cochrane Database of Systematic Reviews – novi čimbenik odjeka

Krajem lipnja Thomson Reuters je objavio nove čimbenike odjeka (*impact factor*) za 2014. godinu. Cochrane Database of Systematic Reviews (CDSR) sada ima čimbenik odjeka 6,032, što je blagi porast u odnosu na prethodni koji je iznosio 5,939. Inače, CDSR je svrstana u kategoriju Medicine, General & Internal te u njoj zauzima 13. mjesto od ukupno 153 časopisa u toj kategoriji.

U CDSR-u je tijekom 2012. i 2013. godine objavljeno ukupno 1978 radova koji su uzeti u obzir prilikom izračuna *impact factor*, a ti su radovi citirani ukupno 11932 puta u 2014. godini.

Sustavni pregledi u audio-verziji na hrvatskom jeziku

Hrvatski Cochrane je u travnju ove godine od Cochrane Work grupe zaprimio zahtjev za prevođenjem kratkog izvještaja o dva sustavna pregleda te zahtjev za snimanjem podcasta (audio-snimki) koji prate pripadajuće izvještaje. Radi se o sustavnim pregledima „[Sprječavanje stresa na radu kod zdravstvenih djelatnika](#)“ te „[Intervencije za skraćivanje vremena sjedenja na poslu](#)“. Prijevod je napravila Dalibora Behmen, a svoj glas je posudio Danijel Nejašmić.

Cochrane u Bosni i Hercegovini

Cochrane priče iz Bosne i Hercegovine donosi Dr. Mersiha Mahmić-Kaknjo, specijalistica kliničke farmakologije i dugogodišnja zaljubljenica u EBM i Cochrane

Svake godine, nekako s proljeća, u Dioklecijanovom gradu eksplodira dobra energija Cochranea. Već tradicionalnom proljetnom druženju redovno prisustvuju i ljubitelji iz regije, najviše susjedne Bosne i Hercegovine J. U dobrom društvu i raspoloženju lako se zametnu i rode dobre ideje. Tako se, na 6. tom po redu CroCoSu, nekako okupila grupica oko profesora Marušića. Lakonski reče: Mersiha, vi ćete napisati sjajan članak o Cochraneu i perspektivi u BH, evo vam ekipa. I tako i bi. Sjajana ekipica poče pisati sjajan članak. Malo o Cochraneu općenito, malo o strategiji 2020, mnogo o sustavnim pregledima, malo o CroCosu, malo o strategiji u BH. Letjeli su mailovi tamo i ovamo, autora spojenih dobrim duhom Cochranea; članak je zrio pod brižnim okom Marušića. Kad bi gotov, članak pogledaše mnogi, s ljubavlju. I svako nešto uljepša. I tako stoji [„Cochrane and its prospects in Bosnia and Herzegovina: Relying on Cochrane Croatia“](#) kao svjedočanstvo dobre saradnje i krasan početak zajedničke priče, dijeljenja i pomaganja, sve u plemenitom cilju promoviranja medicine zasnovane na dokazima. Bilo bi odlično da se ispune želje navedene u članku: da udomimo Cochrane u BH, tako da imamo luku za sve BH fanove; da iskoristimo divne nepristrasne dokaze najvišeg ranga za poboljšanje kvalitete zdravstvene skrbi, za odabir najefikasnijih modaliteta liječenja u uslovima uvijek nedostajućih sredstava u zdravstvu; u podršku Hrvatskog Cochranea niti ne sumnjamo. Nepostojanje jezične barijere nam omogućava da se „oslonimo“ na sve što su hrvatski Cochraneovci uradili dosad.

Ekipa, zahvaljujem još jednom na zabavnoj saradnji i nadam se novim lijepim postignućima.

Prvi simpozij posvećen Cochraneu u Bosni i Hercegovini

Nakon veličanstvenog godišnjeg Cochrane kolokvija, Agencija za kvalitet i akreditaciju u zdravstvu u Federaciji BiH planira održati prvi simpozij posvećen Cochraneu u BiH, sa ciljem promocije medicine zasnovane na dokazima i Cochranea, kao etabliranog proizvođača najvišeg ranga dokaza u medicini: sustavnih pregleda. Simpozij će se održati 12.10.2015.godine.

Cochrane kutak za EBM trenutak

[Kutak za EBM trenutak](#) je stranica koju je pokrenula i održava *Agencija za kvalitet i akreditaciju u Federaciji Bosne i Hercegovine (AKAZ)* sa ciljem promoviranja medicine zasnovane na dokazima, tako što će ljekarima, medicinskim tehničarima (sestrama), donosiocima odluka u zdravstvu, pacijentima, kao i ostalim učesnicima u zdravstvenom sistemu olakšati pristup informacijama, ali i razumijevanje, kritički pristup dokazima i adekvatno korištenje istih u vlastitom okruženju. Ideju je dao dr Zoran Riđanović, osnivač i dugogodišnji direktor AKAZ FBiH, koji je „kumovao“ i naslovu.

Internet je promijenio način na koji čovjek funkcioniра; olakšao dostupnost i protok informacija, ali nauštrb pouzdanosti, i time povećao opasnost od brzog širenja nekvalitetnih i neprovjerjenih informacija, te njihov brz i značajan utjecaj na širu publiku. Danas, više nego ikad, neophodno je trajno raditi na širenju znanja koja će omogućiti učesnicima u zdravstvenim sistemima da sami ocijene kvalitetu ponuđenih informacija, te na osnovu najkvalitetnijih informacija donositi kvalitetne odluke. Zato ćete na ovoj stranici pronaći linkove za mnoge korisne stranice na kojima ćete moći sami provjeravati informacije.

Podršku Kutku pruža Hrvatski Cochrane, a posebna zahvala ide profesoru Matku Marušiću, koji peer nadgleda i srčano bodri nastajanje Kutka, u dobru i u zlu.

Website

Twitter

Facebook

Copyright © 2015 Cochrane Croatia, All rights reserved.

[unsubscribe from this list](#)   [update subscription preferences](#)

MailChimp